

RAŠYTOJOS LAZDYNŲ PELĖDOS LITERATŪRINĖS PREMIJOS KONKURSUI

Humoreska „VUO VĖSGI PAPĀRTIS ŽEID!“

Roupūžik tu nesenē eišperieta, kāp aš tāu paveidu, – mēslin Karūsi nu pat meila rīta. Vuo radējoška, tam tēkru ēntervālu, transliauj, let pasētraškieidama, transliauj:

– Juonēnes, Juonēnes... Napamēršket parasuonēnkū, buotū ei kētuos, šēltesnies amuonēcijas...

Tēktās debeses slenk pēlni, kāp tei kārviū tešmenā puo gēra duobeileinas noukramsnoujēma. Ve, ei leitūs, veizieik, tūjaus prapliops, ei dā su vēsās parkūnās ēms griāudeiti, – nervēnās anuoji baseiklauseidama tuo barškala, – Rētas ī Juonēnes, ka padorkā našlaptu, vouž kalnieriaus navarvietu, – ale vēstik vēlās, ka padongi, nuons ē daba šeima, noušvis anuo nuons menks spēndulelis.

Motrēškeli tāp spourdieja, ruošies, paslapčia, net sava Juoniū anžūlū vainēka nouraiti. Veisuokiuom peivū, kielies gē so pērmu sāules spēnduliū, ka kāimeli buobas pačiū gražēusiū nanuoudraskītu, eišblēzgēna, eišdabēna. Gērdieja, kāp anuos pats pūties, ka jāuti pardāves, doura pēnēnga ožkali, nousēraški kāp ūga nu gerā vožderiejusias sleivas.

Dreibtelies, žaltī, ka munei, ākes ont kaktuos eišpruogs noustaba, taps panāšes, kāp tame aneikduotie, ei tuos varlies, kor barščiause plouduriauj, – kāp kuokiu medum douna, aptēp mēnti Karūsi, – Gāl, nuons veina rouzeli par vēsa anuos sumāuta geivenēmeli, teks ei tuo „šašlīka“, ka ē kuoki tēn skoubuota eišmarēnāvēma, jok soušniorusi šērdis anāi ēmt gāl ē bēškeli atsēlēistu, noupērks. Nu, vuo jagut jau pagailies tuo, tai bent kuoki medouli a kuoki ont pagaliuka „gaideli“ tai jau tēkrā eisprāus ei rounka. Svarbiausē, ka ba tuo leitaus, ka tēk kuoks sausenis tārps eišleist. Gāl ei anuos gougelis eišsērangepitū eiš tū numū ē tāp gražē šaukiama, „Juoniū respoblēka“.

Nuorās muotrēškelē paspangēntei ē žmounelius, kuon gēra ana ē veiz tuo sava dalelie. Vuo ei susiedkas skalambēn, ka šeimēt šventi – „vuožsēmušk savi veinu paveiziejimu“ būs. Nu pat reita narēmst anuos šērdis. Lāksta, zeiliuo puo tvārtus, spērg kāp vuožka ei oudega kērpta, tor sospietei apseiliuobtei lēg tuo šventēni vākara. Jok rēk, ka ei geivuolīs būt paiedes, ei paukštis palēsints. Tvārts žveigt, gagēn, mekēn... Vuo kor dā

penkias kārves peivuo. Tuoli lēg anū, dousoudama, ale dveiračiu numin. Puo tuo lāuk dā ē anū pamelžēms, peina soutvarkims. Darbā atim nemažā čēsa ei spiekas. Ale kuon padarīsei, kada kāime nu pat mažoumies? Vuo kāp darže žoulie vēlna stuojās, par tuon eiseismarkāvusi leitu, mūru šeimēt kēln, vuos souspieji trauktei ousnes ei veisuokēuses tēn garšvas, balāndas... Tai ī nuoras anāi, nuons reitsīkēs apseigerbt, gražēi pabūt. Nuons pānages eišsēvalītei, švarias paruodītei. Omžēnā dērvas slouksni našiuojās, nosēkarpīti namuožna, kāp peiktžuoles draskītei? Joukās miesčiuonelē – „kāima jāpā, kolnes možēkū soksērdēn“. Kan tēn jūs – baltarankē ei taēšmanuot aplei žemdērbi speika? Pabiegat nu žēmes ē knēbždounčius meistū skrouzdieleinus, broka darmā tēk šouroujat, kartās ei tuon āvaleini, katra daba dā ī baisē brongē kaštouj, drapaleinat ba joukiuos prasmies, tēk pospadžius trēnat. Paveizi ei toukius ē gaillestis sojam. Nusēperk, tuoks frantelis kuoki brangesni reizeli, tat, kāp touji „Lenēna muotēna“, katra tatorieja tēk veina paduoresni, jouda ana bova, jupa, so katra puo vēsus veizitus ē straksieja, bele tēk fasuons mondras, bele gali deimounstrouties – veizieket, nu kāp aš gerā laikāus, nu kuoks asu tortēngs. Vuo tuoki blūdeikas kišenie – veini viejā spārduos, kankaliūj. Ale nieks ī anuon naeilīs, napatēkrins, ī navoužveizies, kuon numei ied. Et, vuo jok tuoks – eiš tuo pāti kārves šouda eišsēkarabākšteines, – muotrēška tērštā nousēspjāun, – Nougā sobēne kažkaduos pou tuon pāti kāima lākstes, vargšū teivū puocia prakutes, pēra palēkes, anū skalsesni kousneli ateimes, peikeiroujas daba kuokiu tēn Gedēmēna prouspektu a Lāisves alieja. Vuo jau kāp ei tuon gēmta kāima parseitoutēn, naklāusk ei naskausk, poune Deive mācnas, baisus bajuors nouseided. Tēk baisē īr sarmata veiziet, kāp anuo senelē teivā pou peivas doudās so dalgēs, griēblēs... vuo anei bāmbas gombus eišvertēn, gol preiš tuon sāuli „žazlounge“, skrodēn skūra ei pērsta dielei susenusiū napakroutin. Tuokei vakalē – pouna Deivāli kourouni ei dēdli sarmata preiš sousiedus. Atoustougāun, mat, ropoužiukā, saulie tus eišbālusius mēnkštēmus šēlda. Beizūna rēnges – toukeims! Doura pānčia par tus, baprouтелиū deituom eišpouselietus, „pousrotulius“. Nu ka vuo ei Grēndieni, lāksta su peina, smatounas poudeiniem, toušēn, čērškēn, spērgēn... ka tēk parmazounus smoučniau pamētint, vuo doktie, nu ē eišseiplietus, žaltī rāins, pasēdāri, kāp gera koltouvi, gol sāu soltēngus papus eišvertus, dreibsa ē joudīt senousias naseisarmatin. Bliūdēli nasoumazguos, vuo ka pasprougtei, pērma pouln, – Karūses abruozdelis tēk nēukās, tēk daruos kāp tas „čia – Leitova, čia – leitus lein“, dongus. Mēna – lēnmarka, lēna mūkas buveini. O kāp pamēslin aplēnk savēškius, katrei pouselietī, gluostīti, čiupinietī: pou tus oužsienius eišēlāksti, – Ropūs mēltā, ērgi jok na mumei! – kaktuo rukšlie tēk gilie, gilie, – Moukēnuos, moukēnuos... vuo daba, veins kažkuoki negra veišbutie padlāga drālin, tampa багаžus, kēta stuorasubiniū airiū preidrapālēntus, preiterēbēntus, preibeziētus bāltēnius velie.

Nasopronnt Karūsi, kuo tei muokīti žmuonis biegt eiš tuos Leituvuos? Ī kas par proufesija īr ta „kempēnga akuonuomi“? Anai, būn, ka naktēm jau nebaseimeigt, kada pagalvuo aplēnk tus sava dornus vakalius. Tuoks noujautas bluogums aplonka, ka vēlku nuorās kouktei. Vuo dā, kadum Marakuonieni anāi jiemi ei pariedi, ka anuos Ēngoti Vuokietijuo, kažkuokiuo tēn „rauduonūjū matruoskinū“, a vēlnias tēn ei atmēns tus svētimus pavadēnimus, kažkuokiu „moudeliu“ darboujās, tai anuoji jau vēsāi ož savēškius nuseigonda. Kas tas „moudelis“ īr? – nadaāja lēnk anuos moumeneli. Vuo kai kāima buobas jiemi košietis, ka Ēngoti dērb paleistove, tāškuos merga, kāp pēlki pou peilus, liūb aura oužkālt, nuog parvēkt teivām gēra kēska, ka sava noudiemes oužtoušoutei, patiekšt pou nouse. Vuo tei jok, nei daržēli, nei vēsteli naugēn, ale vēskuo – pēlni. Uliavuo kas meila deina. Ta padrāika, matīteis smarkē ār, ka tāp dourā aprūpin. Nu gāl ē pelnēnga tuoji anuos „proufesieja“, tēk Karūsi tai jau tēkrā nanuorietu sava dokterē tuokiuos „ščēstes“ lēnkiet. Peiktel ont tū sava „aukseliū“: ērgi geri. Luocnā muotēnā groumateles nasougeb parašitei. Mamuk, „skāipēnkiauvuos“. Vuo kāp tām mamukū ei „skāipēnteis“, jegut ana nie tuo „skaipēntuva“ akīse nier veiziejusi, kada vēsa geivenēmeli pāskum kārviu, kēliu voudegas tursnuo. Ī diel kuo? Vēs diel tū pačiū vakaliū! Ka ei daba, a anīms su Juoniu teik reikietu? Joukas, mat, vēstelē – „mamel, tava telifuons – preišvanēnis“, anai preiš nuose naujičnelēs „aifuonās, aipadusās“ mousēkoun, kāp numei atuostuogū ī tai trumpām, parlek. Nu kas daba īr par jaunēms, nasoprast?! Gerā tasā mūsu kāima pačtaljuons Laškamounēkiuks ei sāka – tēkri „debiliākā“. Jok gēra kārvi kainouj tei anū „aipadusā“. Vuo Karūsi īr na

kuoks „Hansa“ bānks. Tievs ērgi pēnēngū loupeta nagreibliavuo, krovēna pruocia anus voužprūnīt, tus „jevrus“, tāp anus juos Juonis šauk, nu nei kāp aurs naēšmuokst tartei, Karūsi nujaut, ka ans specēlnē tāp eiš naujū pēnēngū teičiaujās, buo šērst, ka lēta voužmarštin nuvāri, oždērbt rēk. Roupūžel nupeckeliauta, tāp abu ei nosēbaigsuma, kāp tuoji kaimīnka Jadziūni, ka pagriuva ī oužtēla anuos keims, veins batasīdams kārvē vož pāpa, pakris puo anuos pēlvu, vuo kāima daktariki kounstatous – „ēnsolts“ ē palāimins keliuoni pas Arkangela, vuo kēts, kor nuors arēma gale letenikes atmes. Kāp omžēnātēlsi Stasiuks špousēdava – „pānas, kavalierē pasētēks, lēnksmēnsiavuos, tunciavuosma golsčiuom“. – Karūsi plūst lēpniuom mēntim, – Kas tēk daba ē dāruos ont tuo mārğa sveita?! – jau praded pīkt net pati ont saves. Gerā dā, ka dures vērsteln ē anuos Juoni kouds eilend pruo tārpa, vuo tai dā ei kruokt ēmtu.

– Sveika, muoč, – mērkteļn āke seniuk, – tai jau roušīs ei tancūlkes? A jupa pagatāvīta, eišpruosīta? Čebatelē blēzg? – rankuom tēk mosouj, – Veiziek, pasēbēčīk, vīksma garnituoriū pravietrīt, kandžiū eišbarstīt, – nazgrebnē greibšteln Karūsikē ož strienū, ka pastarouji net atšuok, tuoks ītartēnā šēlts anāi pats pasērouda.

Rougsmīžel, nu ane žaltīs, jau spieja su Anelikes Juoniuku eišmauktei „vouž vēsa kāima, kor jau tēn kāima, veisuos Leituvuos Šventū Juonū, gīvū ē atšālusiū, žīvāta“. Dūšeles, tāp sākont, anū spieja jau pamalounint. Badogniem kouseriem sogrājint „omžēna pakouta douk mēruseims ē gīvus ēšspaveidouk“. O kai daug jaunumies preiteliū anīs jau ei nabor: navakseisu, – ramēn savi, nuons doutu, ka tēk galietu, mazgēniu anām par tuo, savim patenkinta, snoki, – Ale tai kriaušenas sēnē sarmātas ī nator! – vērd vēdus, ale tuo naruoda, – Nie vākara parazeitā jau nabgāl palāuktei, juk rīs tuo šventie kāp kuokī paršā. Let naspietu tus sava rukšlietus šnēpus ei butēlķas sukēšt, – Karūses mēna – „pēpēra pārkandāu“.

Ui, anuoji pīkst! Ui bār pāti ož tuon latrāvima! Tai ē daba, nosēsuk tēk šalēn: geriau nakelt „audruos tuo voundens stēklinie“, puo tām sēni jok naēškrapštīsi nie su peirāgās ē šventi. Snoki sourauks, kāp vuožīs voužseispērs ī teileidams, pasidiejes zierkala, laks „baltāki“, ē rokousēs su anum – „ē tava žēivāta, Juoni! Kelu ē aš vož tavi, Juoni! – veipsās „zierkalinis“. Vuo anai jok tāp nuorās papoltei ei tas Juonēnes. Nuorās su „susiedkuom“ sosiaitei, paūturiautei, vargelius veina kētā eišsēroutoutei. Dēkou, Dievāliū, ka dā tūse kaimūse žmuonis glaudās prei veins kēta, tāp ē sveite veins nasējauti, – muotrēška vuos tēk tāp pamēslin, šērdis ei atleižt.

– Vuo kuo jau daba munei neiti? Kuo napasireidītei? Vēsa geivenēmeli su tās darbās spiejāu, tai ē šiandi spiesu, – pēl vīrū garoujančias patruovas, ded, smuočnē kvēp česnaku, vēskuon jok pati gamēn, dešruos rēpka, – Nu gāl naēšbroukīsi? – ī gīsmele somēnkšteinsusi, kveit „šeimuos gālva“ ožvuolgītei. O jau anuos mēntes, mēntes... Posk! Mažne „šamarliāka“ smarāds ēšseibezies, na tāp aplēnkēniāms tum marmalu dvuoksi, – ē kāp kuoki lāpi paplounin leižovi, ei lēnk:

– Soutē ei skanē paistei.

– Nu tu, Karūsīt, asi na buoba, vuo tēkras āuksas, – Juoni borna tēk veipās, teik šveipās, – Ale kor aš kēta tuoki ē bagāuč, – srēb, ka net anuo meisēngas auses ei šales lāksta.

Šlamšč, teisiuog kāp kuoks bolius. Atrouda, ka kuokia nadieli būt naiedes, badu puo nevalia marēnts, tāp anuos pats paurin.

Darbēninks, – atleigst jau ī pastarouji, – tegu pucij. Keikk čia mum jau ī balēka tuos draugīstes tarpsni? Veizi, ī koukoujam katras sau veins, – ded ont stāla, kan duoresni baturēnti, – Jok kāime īr ī daug bjauresniū, daug baisēsniū, neg manēškis, – pagoud pati savi, – Pērštu muneis ans nier paleites. Vuo katruo truobuo tū dūmu nie? Nu paseivaksējam ī tai, tēktā rētseikēs, mudu. Vuo puo tām ēlgām jau būn ramu. Viel deinas šveit. Nu būn, ka kartās anuon tenk parvēlkt kāp kuokī „zouperēni“ maiša. Ale jok retā tas ē nutēnk. Būn tas puo bulviākasi, kreikšteiniū, veseliuos a puo keīnuo nuons varduviū suiejima. Tada vīrā anuon – preispruogusi paded eimest ē brēka. Gol, pot ei ūsa Juonis, rougštel. Vuo ana atleid tada vedeles, arklelis eiš lieta trauk anuon ožsēsavajuojusia, pāti eišsēkeitoujusi, eišsēidreibusi. Tuokiu metu Karūsi nie naskobēn geivuli, sied ī

gruožās, gruožās... nakteis rameib. Klausuos, tāp būn bērželie, kāp ālpie lakštēgalas. Arkliuoks kuol anus partotin, Juonis jau pats ē ēš rātu eiššerit.

Tēk, eišaušus rītū, sonk tuon rasāla nu agorkū, koupoustu ē mauk kvuortuom. Ī kas karts anāi bāžinas – „Karūs, daugiau – nī, nī!.. Mona kuoserie lāša naveizies. Mērštu!..“

Karūsi natēk, tēk joukās ēš sava pāti. Žēna, lēg keita karta tas anuo „mērštu“. Eišsēslaugīs, eišsēlaižīs, veiziek, lieks viel, kāp kuoks stainēnis aržēls. Dārbu vērd, žmuogū ans namuok atsakītei. Bjauri mada īr tuos pabaigtuves. Lāk puo anū lēg žēmes graibeima. Numei parlapatouj kāp touzā prēseiliorlējan. Gerā, jegut katras spakains. Vuo jegut aršus, stāta ont ausū buobas, vakalelius rēkda, – šeipsuos Karūsi veiziedama ī sava ontra „oubouli pusi“, mēntie deikavuo, ka, nuons ī preispruoges parein, škandālū, nator tuokiuos maduos, nakel. Tai kor bagali tuoki vīra smarkē ē peikt? A ant anuo pīkt? – nouglousta žvēlgsniu, – Jok mona žmuogus, vakaliū teivs.

X X X

Arzeliaūj, margaūj, mēgraūj... Juonēniū sleinis. Vuo jau žmoniū, žmuoneliū – mērgu, mārgu! Spiek tēk kašeliuoka dabuotei! Tūse, laikinā sustateitūse kiuoskeliaūse – gardumeinū, saldumeinū! Vuo jau kvapā, kvapā ei kvapūse – kvapā! Karūsē net puo šērdeis doubele ēm trauktei. Leitovē skondās, ka Leituvuo, žaltel vengras, blougā aneims geivēnās. Napreiteklius baisus. Rūta žalia, lašēiniū, skeilandžiū, dešrū... nuons vežiečiuom lakdēnk! Teik preiraiteita, preičērškinta, – motrēška akes, kāp kuoks kriopis ī kārštus barščius īmests, eišpleitus tēk veiz, tēk stēbās, gruožēs. Oud rouznēsius kvapus. Abējas kēli puses – deidžēuses koupetas prēkorpta geireibiū. Vuo kor dā tei mozēkas garsā! Buobeles abejū klausuos kaušeliū skreits anū – pēlnut pēlnutelāitis.

Ale ē kauk, nu, kāp kuokei alkani vēlkā vēdur speigoutas žeimuos, – tēk palīgina ī nougērda, ēš pruo šāli prareipliuojančiū lūpū, ka tas kaukeikū onsamblis īr vardu – „Zuombē“, – Ale tēkrā ka panāšus! Nu čēisti geivi lavuonā. Kāp kuokēs žeberklās, akim smaigsta. Vuo jau ēseimaliavoujan, nu tēkrs koušmārs. Atruoda, ka ant snokiū – miesa būt noubieleita, veinas kaukuoles vaipuos ī baisēngus garsus lēid. Eiseiderkliavuojujms tū muzeikuontū daba, nein soprast a tēn vīrā, a mergas, – dīvinas Karūsi, –Veidunaktie toukiaus patik, kreisi aparpūliūjanti veituo. Naspies ī „greituki“ priliekt.

Tei dainuorē, tarsi nanuoreidami anai suteikt prouguos pamēlt, pīst! – ožbaigi sava paseiroudeima. Karūses ausiū kaušēlē parēja ē veita. Ale kor tāu, toujaus ont scenas oužroupuoja trējuli motrēškikiū. Ī ka jiemi maknoutei, kēnkautei, trepēntei sava drūtuom kuojeliem, dā ē apvalainus šlonkus liūliuotei...

Veizieja, veizieja... Karūsi ē anas, mat veina tāp anāi trāuki panašumu ī susiedka, katra kuoki šēmta penkiasdēšimt keiluogramū, puo nevalia, rēta, dā ī varda bova mandra nosēsskīnus – Gabrūsi. Panaši anāi bova ta „savēveiklas pažēba“, katra apseitrāukus drabuželiu – „siūliki, tēk naēplīšk, kūneli, tēk naēšlīšk, buo „šlapianke“ ēms svečē dalēnteis“, toujau preikabina buobā atiketi. Vuo pastaruoji, ka jiemi sukaliuoteis, kērbēntei šventes daleivius, mat, stengies, ka žiauruovā nastuoveit kāp kouki meita prarējan, paraiteitu sava nagabarētiškus gabarētus ē veisuokius keituokius tēn groubkaulius. Mažumeli ē ei šales pakeinkoutu, paseisokaliautu. Stamantrā eiveiniuota ē jupa, šauki gvalta par meikrofouna:

– Tei Juonēniū šventes svetelē, kor torat mārgus leitsargius, – leitus jau na joukās bova eiseismarkāves, – jamat ī anās mousoujat ē dēšni! Vuo tei, kor su veinspalvēs, vasnuojat ē kairi! – ī tūjaus preisēmini, ka tei jau bova prarējan na veina boukāla alaus, sprētnē batanciavuojančius, – Ei, šoukiejielē, pakratuot sava dopces tāp, ka žemeli Juonavuos sodrebietu! Kulnās ī pakulniem kaukšat tāp drabnē, ka puo jūsu tanciavoujima, asfālta kloutei narēktu...

Mēnia, apvakščiāujus alaus palapines, jau bova pasēgāvusi tuoki „kāifa“, ka davies led pasiotus. Klioksinuos, žlegsinos purvuose. Ale tāi „šlapē dēšrā“ tuo arzeli bova nagan. Mat, pati drēbina strienas, vēsa krutieja kāp kuošeleina ē dā kētus verti ēmtei ēš saveis paveizdi.

– Ploukam, ploukam... tuon sava gēmta Teivīnes žemeli! Mēklinam kēnkas ē šlonkus, ka numei grīžtuont, kēlelē nadulkietu! Ka tuoji „Juoniū respoblēka“ par omžius žeidietu ī mumei vēsus, dā na veina rouzeli, pašeiliuotei, ondaroukās paplasnuotei, garnētuorēs paseižēbint souvadēntu!..

Oužkaita ī rēmtuoli Karūsi. Tēk šeipsuos ī paslapčoum anāi prētar: žeidiek, plazdiek, brongi baltasparni golbeli – Juonaveli! – ī grētās sousēzgrimb, – Rūteliki karpītlapiki, nu pamoujoučēu ē aš jok tum parasuonēku, dā ei kāp pamoujouč, ale par parmazuonus, katrei pardavuo velnē žēna kou, nabier ē so kum moujoutei, – prēsēminus, nogork nouskouda, kāp anuon „Nuorfa“ eišdūri.

Mat, gāl tuos šventes prouga, versleinēnkā muok naudouteis dornēs, anuoji ožmati tuo „Nuorfas“ krāutuvie ākcija lietsargēms. Paveizieja, turieja kašeliuoke kēturis aurus, vuo ans teik ē tekaštāva, nabūt kāima buobeli, sosēgoni: jouds, prāktēšks, vuo dā ē solankstuoms, bus patuogus. Vuo kāp atētika anuos kēšēni, apseidžiaugi: nousava turies. Dokra anus jok vēsus ēš numū senē eišdavādija. Tat jiemi ē nosēpirka. Nuons pakāušis našlaps, – baidies, ka vākar vakare nukruoseitās anuos plaukās ēms tekietī dažā. Ka naspēs anū nie brauktei. Tad ē išēja ēš krāutuves ēšdēdi, kāp pati Ānglējas karalieni. Nu nadažnā ana čiupinie nauji dāikta. Tēk, kāp jau naseisek tam geivēnime ē nasēseks! Let spūsteliēja tan leitsargi knuopki, nabūt, ropki, „made in china“, fit! – speiruokli ē eiššuoka. Jouds skrēblius nouzvēmbi touli, touli... ē peiva. Anuos ronkuo telēka reistu galu kouts. Karūsi kāp eišseižiuoja, tāp ē nabsoseičēupi. Nu, rapucha, rapucha, let naujs pasēgadina! Nu kāp daba tāp? – nasuruoja tuoki breka, – Ale, nu neg palēksi?! – parskrudi tēktās tuoks mārkatnas nagerums, – Namuožna palēktei. Gāl anuon paremountūtei ēs? – tad grēt atseitoukieja ē teisiuog rēsčia lēiduos pāskum tuon „stouga“.

Nu nabūt jau tei mūsu tauteičē – leituviukā! Bernā ē mergas torsnoudami pruo šāli, „lāitus – sēdrus“ basprougdami, ka jau jiemi žvengtei ēš anuos bieduos. Nu kas daba tēk naseijouk eiš tuo sēna žmuogaus nalaimes? Tai ē aneis, jok dā žali fliansā, kāp Puškuoriaus naprajoudīti kumelē, ka jau žvēngava, ka jau leipa, pērštās ē anuon badīdami, joukās.

Muotrēška, nu sarmātas, dāries, kāp ta brāškes ouga, ale rēnka tas leitsargi dales ēš peivas. Nu kuon ē balēka anāi darītei, kai ē tei keturi aurā – dēdlēs pēnēngs. Gāl Juonis, nagus tor auksēnius, paremountous? – pīka ant vēsa sveita baguočiū, – Nosēperki balvuons žēn kuon, tēk aurus pakluoji, vuo kas gražēns? Nabandīk nie kreiptis, ka tuon bruoka pamainītu, akes eišplieš, bāžeisēs nakalti asontis! – buobēlka tāikies su ta sava nesčēste ē vīlies, – Juonis sopras.

Ale, kāp tas, vuožveizieja, mat, ka anuo buoba, net vēsa soplukus, rauliuo puo tuon peiva, paruodi „tortēga ē baisē muondra leksēkuona“, prei vēsū anuon apšauki:

– Dorni, kuo tēn zīliuoji, kāp Mendeli vuožka!? Aini grētās eiš tuos peivas ē nadarā munei sarmātas.

Tada jau ei Karūsi pasiota sovēsam. Vuo dā, kāp sēnis ē pakounstatāva, ka anai – sēnai žansei par kākta plaukū dažā srouve tēk, leitus ērgi sava padāri, jau nuoriejuos oužkauktei, kāp tām, nasenē scenuo basēdrāskiusiām „zuombiū“. Gerā, ka atsēmini batorēnti kēšenie skēpeta, tat nogurki nouskauda, apseišlousti ana vēida, akes. Puo tām, ta pačia skara ē apseiriša, kuo jau čia ē baseikoklinti, gālva. Vēs dažā natekies, – ramēnuos.

Tēk anāi bova baisē skoudu, ka ē juos Juons, tas geivēnima ramstis, kuo oužstoutu, ka sreibālnes svetimi oužčēuptu, vaipies, ka daba ana jām jau panaši ē „Bolgārijas ruomi“. Dontes sokāndus, šēp na tāp, soseigāudi ana tas detales, soseilonksti nalemta sava pērkini, eiseikiša ī tāši ē ēlgām notēla.

Ī moujouk daba, ka nuori vož toun Juonava, kada nie voudeguos, ē tuos, natori. Ui, ka aš daba pamoujouč ē dā tāp pasēšvaistīč! Īpač Juoniū pasēstēngč par tuon, savim patēnkēnta peizionoumija, voužtēč! – vēri anuos mentes, kāp kuoks barščiu pouds, lēpa par kraštus.

Bavākščiou dama ē baveipsoudama ē veisoukias groužēibes, bēškeli aprēma. Ale naēlgām. Vēdaus ourgans, madēcinuo pavardēnts skombiu vardu – Skrondis paskelbi buobā streika – „nadoudi šašlīka, gorgu ē darāu tāu dēdli sarmāta preiš vēsus čia āsuončius, ē dā atvīksenčius!“ Vuo kuon tu ē anuo artmi eimesi, jegut tas juos naromeits komelīs baladuojēs tēktās aplēnk alaus kiauskus? Vuo tū aplēnk – apstu. Kor akes

pakreipi – alus pēlās laisvā! Atruoda, ka tei leitovē ba anuo nie mozēkas nagērd, nie šuoktei nabgāl. Vuo kor jau tēn padainoutei?! Jok, kāp kārpe ont kronta eišmesti, tīlies, je anū padugnes kuoseres būs sausas. Tēk ana jau tuo meižala tai ē nagērtu! Nier dornesni ož tuon, katruon zierkals ruoda. Kām? Ka paskutines smēgenes marēntu? Navaln! Par radēja gērdieja, kāp veins, baisē godras, sakies ka doucents, puorina – „lasteles žūn ē jau neikāp naba atsēstāta. Ale duora puorcēja, nu nasvarbu a tēn būt dešreles, a tas vadēnams „šašliks“, a dā kuoks kēt geriau dēkts, meisgalelis – veinu apžiaujēmū sourēpkoutu. Ī dā, je tēk pagāutu, na veina anuo šmouta! Sēili senē jok varvin ē tas sokrāutas medouliu koupetas. Tēk, lēg anū tas juos Juonis, nu nei kāp, naprēain. Nuons tu kan! Nie nabasouskaičiauj jau, kelēnta tuon plastmasēni talpa, vuo anuoji – namaža, kāp kuokia pēlvouta dielie, anuos vīrelis eišsiorb. Sok ē sok, kāp koisis aplēnk nuosi, tāp ons ratus vāra aplei tas meižala „švantuoves“. Vuo, ka Karūsi – alkana, tai brongiāusiū – nie muotā! Teisēngā sāka, – atsēmini sēna patarli, – ka ārtima bieduo ē tapažēnsi.

Kada anuoji jau jiemi prarast vēlti, musiet tāi „antrāi oubouli pusēi“, ēlguokā ans stouvieja ailiuo prei tuo „lēnksmēntuoja“ kiauska, prouts pagaliau prašvēta, dašuta tām Tarbakrauckiū, ka ē anuo buoba īr žmuogus, na tēk par bolbiākasi, vuo ē kas meila deina. Vuo gāl ē tas vīrēšks onuors suveiki, ka jiemi – pasiūli:

– Muotin, tai gāl ē tāu kuokiuos pakēpēntas douneles pažeičiuotei?

Karūsi, baisaus alki kamoujama ē jau vēsiškā apātēška tāpus, nabūt muotrēška, jiemies dēploumatējas, ē homuora, tarsteliēja:

– Kor jau čia ē nanuoriesi tuoki gardumeina. Nu īpač, kāp proutezā veinam ē ontram žandēkaulie. Kepēnta tēk ē kramtā, trātēni! Patieka apturiesi ē veizita pas dountēsta, asmēnēškā pats, paduovenuos, – ale spieja sosēzgribt, – Jegut „dousnouji“ oužpīkdīsu, tai katēnas pēpa ē temateisu, nie tuos „pakepēntas“ nagāusu. Vuo, kada pēlvs māršus gruo, tenk ē sorēmtietei. Nopērk. – gorki sēili ē oužgnēuži sava badounte sriebālne.

Sotēka ī su tum mažēusiu. Soprāta, ka tat ē būs tuo uorgana, katras tor varda – Skrondis, laimēngiausi šiuo vākara šventes, louterija. Nuons dounas pačiolsu, vēs na ont tuščiuos, basoutis, grāēns. Gāl aprēms puo ta doubele spāustei, buo jau ē koujas ei sobēni lend, nu tuoki baprāsmi, vākščioujiema, stouveinėvima ē vielēk vadaloujeimuos, torsnoujima.

– Nu mona, buobel. Mona „krasnāvica“, seiskiamuos oužu staleli, vaišēnu – tavi, – parskubiejas so ta dounike, pūties juos pats, kāp kuoks kalakots, katruo nieks nanosērinka Kaleidū deinā. Šmaikštāva, – Tu jok asi mona pati brongiausi puoni! – ākes tēk soblēzgieja, kāp tuos „aurupeiskas“, kan tēk nukāldintas, mounetas.

Tai jau kor napesēdžiaugt tuokiu nāga dousnumu, – pārbiega liūdns šešielis, tuomis Karūses napradēngusiuom, lasteliem, – Nu, ne kas. Maža patieka. Ale vēsgi patieka. Vuo gāl ē dā kan nuons pridies? Šērdis sēniū atseilēis ē prei tuos keituos dounikes, kuoki piernīka, arbātas poudeli patiekš. Nu jok sarmata būs jām tāp, ba niekur nieka, seidietei ei veita puo svētimu stougu ožēntei. Tegu jau ans siorbs toun bērzgāla, nuons pavuolgeisu, – tūptelieja ont pērma souleli teis kiauskeliu, katram žarējuom spragsieja, net kēlias, muotrēškas. Viri dārbs anū ronkouse. Vuo pāčias bova, kāp sāulie nousērpusias brāškes. Nu kor jau tēn ē naraudounousi, tuoks karštis, vuo vēsi kruok – „šašlika, kebāba, meisuos barbekiū matuodu...“ Karūsē teisa sēili solēg pakloude... Dā lāimi, ka spieja anuon nošliorpt. Vuo ont žēmes nouseidreikus, baltoutu, rupus mēlčiukā, kas nuorents aidams, pasleist ē gālva prasēskelt.

Veins vargs – muoterē su tuokēs nasoseiprātielēs. Ploš, ploš anuos, vuo pēnēngā – baproutelū keišeniese. Oužspauden anus, kāp kuokes kēules taipīkles, torās. Kas, ka numei tei aroudā – pēlni. Na pačiū. Ē, nu pat jaunumies, vuo tāp. Nu tuo čeisa, kāp marčiuom parein ei vīra, ē anuo teivū numus. Žmounas gēra – nabova, nier ē neikdi nabūn. Vēšks prēklāusa šeimuos gālva. Nuons anuon ē tas kāklas sukinie, ē vēs proutin.

– Ēmk, – paded ont stāla, vuos na nouperska deidi, maišiuka so kelēs gabalelēs tuos „kēpēntas“.

Ale, žaltel, ei saves navoužmėšes, bliūds trouškėntu žėrniu, alus so pučike, – Karūse pamāun tuoks baisus deiglīs, tuoks dėdlis apim graudums, – Tai vuo, klionki, keik so tavim teoužgeivenāu! Keik tu munei tevėrtėni! – leitā jām veina dounas gabaleli, – Kāp akmū! – ė pasėvaipa pati eiš saves, – So koum tu anuon ė soukromteisi, Karūsel? – ale čiulps, solps. Tėk muotrėškas šėrdie kaupās dėdlė, let Mahoumeta kālns, nouskauda, – Parazite tu, parazite! Munei, net šmuoteli mėnkštesnies meisuos, sava muotrėškā, katra so tavėm omžiu baig nugeiventei, jiemė ė pagailiejė, – anuos akes tėk trāukās mūtnā, sūriu valkčiu. Vuogčia, skepeteles kampuku, nugneib ašareli, tum patiu ė leitaus paplāutus plaukū dažus pasėvāla. Maišuos anī su tum skriauduos sūreimu.

Dā gerā, ka kas eiš preiteliū naožveiz. Kuokia būtu sarmata, – spie suruot, kāp ont tuos mėnteis, prieš pat anuos nuose, eišdeigst Gruilieni, – nustemb, – Tai ėš kor tuoji pliautkārka čia daba atsėrāda? Kėba, vėskuon māti ė gėrdieja? – nuseigāst, ale spiej sosėtvārdītei, kai anuoji preipoulos, jām gleibesčiauteis, lābėnteis.

Vuo jau tan juos Juoni, tai tėk svėlin veizuolās, glāmžavuo, taškavuo potlius tuo parazita žondus. Tėk ei zūbus siorbās. Karūsė jau veinuodā ruoda. Nabsorėikšmin anuoji tū mėiliū – sėiliū. Nuog ėmsi tuo sava sėna kuili ė paveidiesi? – anuos jausmā Juoniū – senė jau ėr pārdegen. Ale tas susiedkas tapšnuojims, čiupiniejims – nalabā tėnk. Najauku, kāp juos nousavībi svetima buoba glomža. Tėk, kāp ėr omžėna tīlēni, žuodi naėšdauž, stėngās nei veināi tuo naparodītei, nuons kartās ė ei liūli, ka muožnietu, oužvažiautu, kada gėl dūši lėg āsarū.

Šūdins. Uoje, kuoks šūdėns tas tava gīvenims, Karūsel. Tėkra miešla krūva. Veiziek vuo, kuokia ėr eišriedīta Gruilieni. Anuon jok vīrs ont ronkū, jegut tėk tan rupki pakėlti eistėngtu, na joukās buoba eimėtus, našiuotu. Vuo tu, bapruoteli, vėskuon matā ė tili. Žoudi bėjā eišdaužti. Kan tən ė baėšsakīti, kas dėdas tuo tava galvelie, kada tāj nosėlėidi, nosėlėidi... Ve, tāu veziant, glāmžuos Juonis su ta paškūstva, šeipsās. Ė kältėni tu, na buobišiu Juoni, katras jau baig tāu ont spronda, so vėsās sava „kerzavās“, vožlėpti, bat vės... savi ė tėk savi.

* * *

Kada Karūsi, tėk so nadėdliu reišuleliu, ei tam pačiam bova veinas anuos mergāutines drapaneles, parēja ė vīra nomus, uošvė bova baisė napatenkėnti, ka sūnus parsėvedi marti – obagi. Natėka, mat, anū, vėskum pārtekusėm, Juoniukū ana ei puora. Uo ei tas, nuons naktėm ė souki anāi, ka mīl, ka ėr brongi ė veinėnteli... deinā prapleišus, preiš teivus – naoužstoudava. „Papūni – gėrs, anuo – truobas, tori tīliet ė tākīteis prei anū“.

Tāj ana ė dāri. Tīlieja ė gorki vėsus preikaištus. Vuo, jagut praseižiudava, Juonis tūjaus tūravuoja teivam. Kartās, pėrms poldava kältėnt, ka namuok apseit.

Tāj ė nutėla boves juos lėnksmums. Nabaskombieja lūpūse dainas. Dārbs ė tėktās dārbs. Vuo kāp pabėra vakalelė, dārbū tėk dasidieja.

Karūsi, bovusi smagi darbininki jaunīstie, nagailieja saves ė branduo. Tāj, nie mėrktelt naspiejus, ė pražėla. Ana žėna, ka jau nabaėtėnk Juoniū. Ka anām, kadai buven ėlgi, garbanuoti ė lėna spalvuos plaukā, daba jau nušarmuojan, ėr bjauru. Bāmb, ka nasoseitvārka. Leip noseikruoseiti joudā. Nujaut Karūsi diel kuo tuokia spalva. Ale tīl. Vīkda tuon nuora. Nuog gėnčėisīs? Namiegst anuoji barniū. Veina pati sāu pagalvuo: vuo kām mām tas groužis? Kārviem, kėuliem? Anuoms ei tuokia tėnku. Svarbu jouvala ėpilu. Nasėgėnčin. Sudiejus centa prei centa, perk tus dažus, maliavuojās. Slėp geivenėma šarma. Tėk a jauneisti tās dažās sougražėnsi? Bieg vuo, leitum skalbiami. Varga teiktā sāu eisėtaisā ė daugiau nieka gėra. Pajoukā savi eisėstātā. Nu, kāp daba. – graudėnās, kuol tei du paleistuvė meilinkāujės, laižuos.

– Karūs, – eiraudusi nu tū „geivātes lašū“, Gruilieni gonda, – ainam prei mūsu stāla. Vėskuo oužteks! Mona Prānis, ka nukruovi, ka nudreibi... veini jau nabaapreipam. Munei ėrgi jok būs smagiau. Veina buoba

ī tesu tarpe vīriškū. Palaikīsi draugi. Juoni, „a nū ka, jami sava muotreškele ei pērmīn, Jok Juonines! – koumandouj kāp, ka būt kuoks atatenis „jeneruols“ – Suseidā seni āsam, „*davai triachniem starinuoj*“, – vāra kāp ēš „kalāšnikuova“ ē ožbaig ruskā, – „*pabūdiem barinami*“. Nu, nuors šiandein!..

Karūsi žēna, patēnk rupkei anuos Juonis, oudega tāp ei vėzgin. Nu pat jaunumies tāi pādlai sēili teits. Galietu, tai toujaus raita ē noujoutu. Kāime muotrėškas Gruilienes namīl. Nu, ka īr baisē jau ana smaili ont sveteimū vīrū. Dažna anuos baiduos, kāp kuokiuos dēdles nesčiasteis. Ale ei tei vīrā, atruoda, ka savū naožtekt, leižovius ēšleiden, meilėkāun, žvēlgsnēs, papēnga buoba, ēšrenginie lėg pat nouguma.

Karūsē nier kor dēngt, kai māta, ka roudas nabūs. Juos Juoni snokis – tāp ei šveit, tam ei blėzg. Nu na Juonis, vuo teisiuog pēlns meinū. Ale ē tuoji padrāika Karūsi grūd pruo žmuonis, kēta ronka šleivoujanti Juoni vairouj, jud lėnkuī tuos veitas, kor ūž, jau geruokā eišėlus, koumpanēja. Ain, nu kan anāi ei baleikt darītei, paskum, let aveli. Ain ruomē, noulankē akes nudelbus. Veina mēntis tēk ē tešėlda, ka gāl soutē pavuolgeit galies. Buo skrondis jau īr sosėtrāukes ei žėrni.

* * *

Nabaaprašėiniesu tuolesniū īvīkiū. Niekām anī gāl ī nabūs eidoumus, kas tēn keik taureliū eišlenki, kor katras nogriova, kan eišveži ei traumoutoulougėni. Vuo kām, tan nākti, trūka ei geivastīs siūls. Šventi! Tegu tatā leikt – paslaptis.

Ale, ka kažkas sorāda „stebuklėnga paparteina“ ei noseiskeini tuon „lāimes žeideli“, daba lėnksmē šeipsāus ei paleiktu ēntriga.

Nu, galiu tēk teik eišdoutei, ka Juonėnes „Juoniū Respoblėkuo“ – bova! Įr! Ei... būs! Kas, ka par anas, bavėik vėsada, būn leitėngs uors. Ale ožtatā anuos īr... namārias!

Jok, net kukliauji Karūsi, puo tuo „meinesele paleidiejima ē sāules pasėteikima“, daba puo sava kāima vakščiouj eišdėdi, net skėpeta šalin mėtus, ē žėla kāsa aplėnk gālva apsėsokus. Nie dažītei anuos nabrėk. Muotrėškas veizualā tēk ē šveit, blėzg, kāp tuos, paslaptėngas nakties, eižeibtas žvaigždes.

Nanutīl tēktās pėkti susiedkū pliuotkā. Dūzg, ropoužes, kāp kuokes pakošėntas šėršes.

Ale kas tei pliuotkā, kada Prānis Gruilīs sava Karūsike, ei goldamas, ei kėldams, tāp saldē, bočiauj ei lūpas...

<>*<>*<>*<>*<>